03/12/2019

«Με την βοήθειαν του Θεού, πλέω μεθ' ορμής εναντίον του εχθρού...»

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

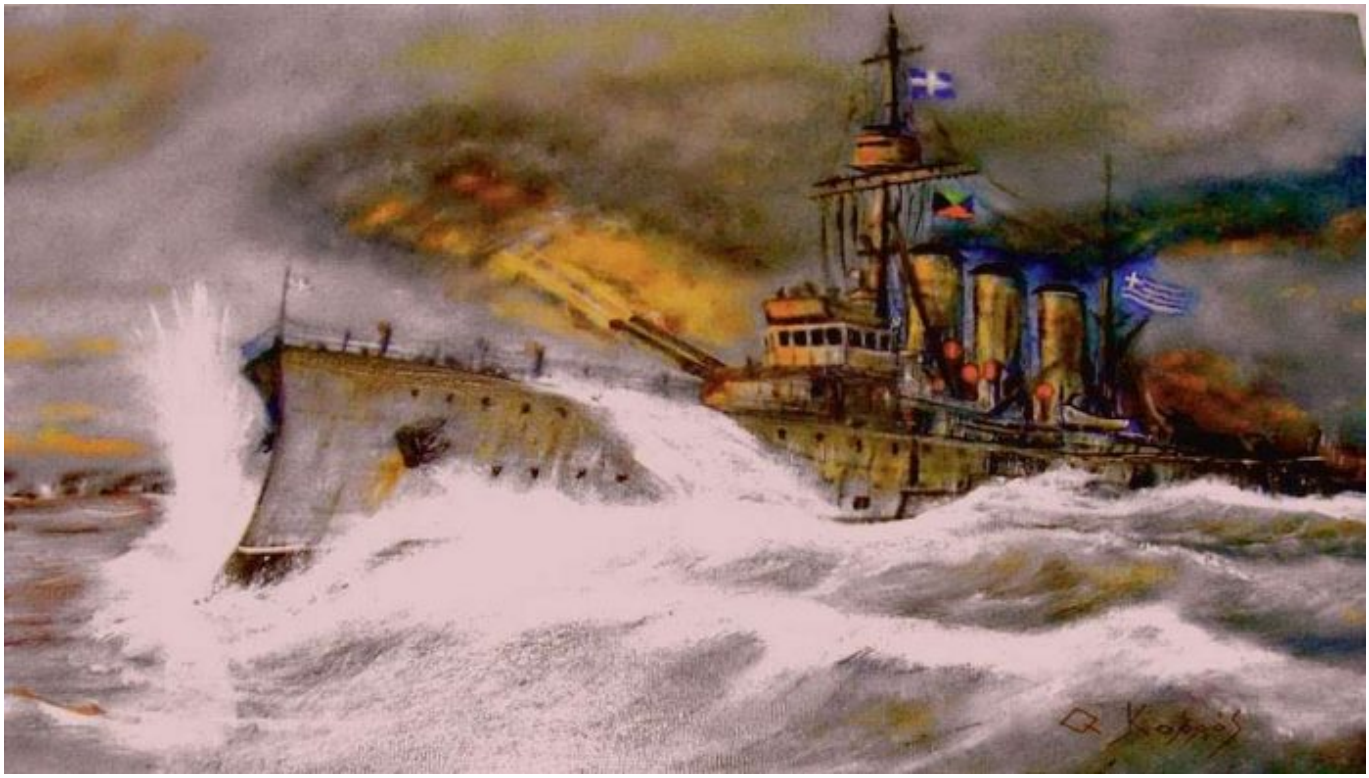

3 Δεκεμβρίου 1912…. Η Ναυμαχία της Έλλης: Ο ελληνικός στόλος, με επικεφαλής το θωρηκτό «Αβέρωφ», καταναυμαχεί τον τουρκικό και εξασφαλίζει την κυριαρχία του στο Αιγαίο. Πρωταγωνιστής της ελληνικής νίκης είναι ο Ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης.

Η περιγραφή της ναυμαχίας και ο τρόπος με τον οποίο ο Κουντουριώτης κατατρόπωσε τους Τούρκους, περιγράφεται στην εργασία που είχε κάνει ως Ναυτικός Δόκιμος ο κ.Ιωάννης Μπελεγρής και η οποία δημοσιεύεται στην σελίδα του ΓΕΕΘΑ:

Στις 8 το πρωί της 1ης Δεκεμβρίου η ΣΦΕΝΔΟΝΗ που περιπολούσε έξω και πλησίον των Στενών, αντιλήφθηκε τουρκικό αντιτορπιλικό και σε απόσταση 3.000 μέτρων έριξε 4 οβίδες εναντίον του. Η ΛΟΓΧΗ, που είχε ήδη ειδοποιηθεί, έριξε άλλη μία. Στα πυρά των ελληνικών πλοίων απάντησαν τα φρούρια των Δαρδανελλίων με καταιγισμό βλημάτων. Τα δύο ελληνικά πλοία ενημέρωσαν σχετικά τον Κουντουριώτη και απομακρύνθηκαν καθώς το τουρκικό ξαναμπήκε στα Στενά. Στο μεταξύ ο Κουντουριώτης, μόλις έλαβε το σήμα της ΣΦΕΝΔΟΝΗΣ, διέταξε να

ετοιμαστούν τα πλοία που βρίσκονταν στο Μούδρο και στις 3 το απόγευμα ο ελληνικός στόλος απέπλευσε για περιπολία μπροστά από τα Στενά.

Η περιπολία κράτησε μέχρι το πρωί της 3ης Δεκεμβρίου, χωρίς να φανεί κανένα ίχνος του εχθρού. Το προηγούμενο βράδυ στις 2 Δεκεμβρίου 1912, σύμφωνα με τη διήγηση του παρόντος Τούρκου Πλωτάρχη Χασάν Σαμί Μπέη, οι Τούρκοι αξιωματικοί έγραψαν τις διαθήκες τους και αποσύρθηκαν νωρίς για ύπνο ώστε να είναι ακμαίοι το πρωί.

Τα ξημερώματα, ο Μουεζίνης κάλεσε τα πληρώματα γονατιστά να προσευχηθούν. Αμέσως μετά, ο Τουρκικός στόλος απέπλευσε. Το πρωί της 3 Δεκεμβρίου στις 8 η ώρα, με καλό καιρό και ήσυχη θάλασσα, άρχισε η έξοδος του Τουρκικού στόλου από τα Στενά. Οι καπνοί του εξερχόμενου από τα Δαρδανέλια Τουρκικού στόλου φαίνονταν και η αναφορά “ΕΧ ΕΧ ΕΧ” (εχθρός εν όψει) διέτρεξε όλα τα Ελληνικά πλοία. Στον Τουρκικό στόλο προηγούνταν το καταδρομικό Μετζιτιέ και τρία αντιτορπιλικά και ακολουθούσαν τα θωρηκτά Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα (ναυαρχίδα), Τουργούτ Ρεΐς, ΜΕΣΟΥΝΤΙΕ και ΑΣΑΡΙ-Ι-ΤΕΦΙΚ.

Στο τέλος βρίσκονταν 6-8 αντιτορπιλικά και πλωτό νοσοκομείο, σε γραμμή παραγωγής. Ο Ελληνικός στόλος, με επικεφαλής την ναυαρχίδα θωρηκτό Αβέρωφ, ακολουθούμενη από τα θωρηκτά ΥΔΡΑ, ΣΠΕΤΣΑΙ -αρχηγίδα του Μοιράρχου, Πλοιάρχου Πέτρου Γκίνη- και ΨΑΡΑ και 1.000 μέτρα αριστερότερα τα αντιτορπιλλικά ΑΕΤΟΣ, ΙΕΡΑΞ, ΛΕΩΝ και ΠΑΝΘΗΡ (τα αποκαλούμενα Θηρία), έσπευσε να συναντήσει τον αντίπαλο στόλο.

Τα τέσσερα Τουρκικά θωρηκτά με την έξοδό τους έστριψαν δεξιά παραπλέοντας το ακρωτήριο της Έλλης (επειδή δεν ήθελαν να απομακρυνθούν από τα φρούρια της ακτής), ενώ τα Ελληνικά στράφηκαν προς συνάντησή τους. Οι δύο στόλοι ήρθαν αντιμέτωποι στις 09:00 σε διάταξη μάχης και απόσταση 17 χλμ.

Σε αυτό το σημείο ο Ναύαρχος Κουντουριώτης σήμανε πολεμική έγερση και εξέπεμψε το παρακάτω ιστορικό σήμα προς τον Στόλο:

Με την βοήθειαν του Θεού, τας ευχάς του Βασιλέως και εν ονόματι του Δικαίου, πλέω μεθ’ ορμής ακαθέκτου και με την πεποίθησιν της νίκης εναντίον του εχθρού του Γένους.

Ο Ελληνικός Στόλος δεν έβαλλε πρώτος, για να κάνει οικονομία πυρομαχικών.

Ώρα 09:05 υψώνεται στο Αβέρωφ το προειδοποιητικό σήμα "αρχίσατε πυρ συγχρόνως μετά του Ναυάρχου".

Στις 09:22 ο Τουρκικός στόλος άνοιξε πρώτος πυρ από απόσταση 12.500 μ., ενώ ο ελληνικός περίμενε 3 λεπτά ανοίγοντας πυρ στις 09:25 από απόσταση 12.000μ. Τα Τουρκικά θωρηκτά έβαλλαν κυρίως εναντίον του Αβέρωφ με ταχύ πυρ αλλά χωρίς επιτυχία, ενώ και το Αβέρωφ δεν έκανε ακριβείς βολές. Αξίζει δε να επισημανθεί ότι το ΑΒΕΡΩΦ, λόγω του μικρότερου βεληνεκούς των πυροβόλων του, αναγκάστηκε να πλεύσει για αυτά τα τρία λεπτά υπό τα εχθρικά πυρά διακινδυνεύοντας την ασφάλειά του.

Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦ

Στις 09:35 με την απόσταση των δύο στόλων στα 9.500 μ. ο Κουντουριώτης αποδέσμευσε τον στόλο από τις κινήσεις της ναυαρχίδας του,υψώνοντας το σήμα "Z" (κινούμαι ανεξάρτητα), και εκμεταλλευόμενος την μεγαλύτερη ταχύτητα του Αβέρωφ όρμησε ακάθεκτος με ταχύτητα 21 κόμβων,διαγράφοντας τόξο μπροστά

από την γραμμή του Τουρκικού στόλου, με σκοπό να υπερφαλαγγίσει τα Τουρκικά θωρηκτά και να τα βάλει μεταξύ των πυρών του Αβέρωφ και των υπολοίπων Ελληνικών θωρηκτών. Καθώς η ταχύτητα της θωρηκτής μοίρας τύπου Ύδρα ήταν μικρή (14 κόμβοι), το Αβέρωφ υπερφαλάγγισε τον εχθρό μόνο του και, ανάμεσα σε πυκνά πυρά του Τουρκικού στόλου και των απέναντι φρουρίων, έφτασε σε απόσταση 2.850 μ. από τον αντίπαλο.

Οι Τούρκοι, όταν κατάλαβαν ότι ο ελιγμός θα εκτελούνταν με απόλυτη επιτυχία, έκαναν διαδοχική στροφή 160ο και μπήκαν με φοβερή αταξία ξανά στα Στενά, κάτω από την κάλυψη των επάκτιων πυροβόλων των φρουρίων Σεντούλμπαχιρ και Κουμκαλέ. Πρώτο έκανε μεταβολή το Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα στις 09:50, ακολουθούμενο από τα υπόλοιπα, αλλά έτσι τα Τουρκικά πλοία βρέθηκαν πολύ κοντά το ένα στο άλλο, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα πυροβόλα τους και να μειωθεί η ταχύτητά τους στους 10 κόμβους.

Ο σχηματισμός βαλλόταν συνεχώς από το Αβέρωφ και τα άλλα θωρηκτά, που στο μεταξύ πλησίασαν τον Τουρκικό στόλο σε απόσταση 4100 μ. Στις 09:55 το Μπαρμπαρόσα δέχτηκε πλήγμα στο κατάστρωμα της πρύμνης και λίγο αργότερα ένα άλλο βλήμα διαπέρασε τον πυργίσκο της πρύμνης και προκάλεσε ζημιές και στους λέβητες. Τα Τουργκούτ Ρεΐς και Μετζιτιέ είχαν μικρότερες ζημιές.

Όμως η ταχύτητα πυρός του Αβέρωφ είχε ελαττωθεί και δεχόταν τα πυρά των θωρηκτών και των φρουρίων τα οποία είχε πλησιάσει κατά την εκτέλεση του ελιγμού. Η ναυμαχία έληξε στις 10:17 με τον Τουρκικό στόλο να εξακολουθεί να είναι αποκλεισμένος μέσα στα Στενά, στα αγκυροβόλια του Τσανάκκαλε και του Σεντούλμπαχιρ.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΘΩΡΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΤΟΡΠΙΛΙΚΩΝ

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η μοίρα των παλαιών θωρηκτών αδυνατούσε να ακολουθήσει την κίνηση του ΑΒΕΡΩΦ και συνέχισε την ανταλλαγή πυρών με τον εχθρικό στόλο, έχοντας και τη συνδρομή των αντιτορπιλικό όταν η θέση τους το επέτρεπε.

Το ΜΕΣΟΥΔΙΕ το οποίο είχε πρόβλημα στις μηχανές και είχε βγει από την γραμμή του, δέχτηκε τα περισσότερα πλήγματα από τα παλαιά θωρηκτά και το αντιτορπιλλικό ΙΕΡΑΞ.

Κατά την φυγή των Τούρκων τα παλαιά θωρηκτά τα οποία, είχαν φτάσει σε απόσταση 4.100 μέτρων από την εχθρική γραμμή, πραγματοποίησαν και αυτά

στροφή νότια με διαδοχική στροφή προς τα αριστερά.

Η κίνησή τους αυτή βέβαια τα απομάκρυνε από τον εχθρό και ελάττωσε την αποτελεσματικότητα των πυρών τους ωστόσο δεν αμέλησαν να λάβουν κι αυτά μέρος στη καταδίωξη.

Η δράση των αντιτορπιλλικών στη ναυμαχία της Έλλης ήταν περιορισμένη λόγω της μικρής εμβέλειας των πυροβόλων τους και δεν έχουν να επιδείξουν κάτι αξιόλογο με εξαίρεση την συνδρομή του αντιτορπιλλικού ΙΕΡΑΞ κατά τον βομβαρδισμό του ΜΕΣΟΥΔΙΕ.

ΑΠΩΛΕΙΕΣ

Η νίκη αναμφισβήτητα πιστώθηκε στους Έλληνες, καθώς ο αντίπαλος υποχώρησε. Η αποτελεσματικότητα των Ελλήνων πυροβολητών υπήρξε περιορισμένη καθώς είχαν τον ήλιο απέναντι τους, ενώ οι βολές των τουρκικών πλοίων υπήρξαν, εν πολλοίς, άστοχες κυρίως λόγω της διάσπασης της γραμμής τους. Σε όλη τη διάρκεια της εμπλοκής το θωρηκτό ΑΒΕΡΩΦ έριξε 127 βλήματα ενώ θα μπορούσε να βάλει τετραπλάσιο αριθμό βλημάτων,γιατί τα πυροβόλα του έπαθαν εμπλοκή. Επίσης δέχτηκε τέσσερα βλήματα μεγάλου διαμετρήματος και δεκαπέντε μικρού, αλλά οι ζημιές που υπέστη ήταν ελάχιστες. Οι απώλειες του πληρώματος ήταν 2 νεκροί και 5 τραυματίες.

Τα παλαιά θωρηκτά ΣΠΕΤΣΑΙ ΚΑΙ ΥΔΡΑ δέχτηκαν συνολικά 5 βλήματα χωρίς να έχουν απώλειες. Τα ΨΑΡΑ και τα αντιτορπιλλικά δε δέχτηκαν εχθρικό βλήμα.

Απροσδιόριστος παραμένει ο αριθμός των βλημάτων που δέχτηκαν τα τουρκικά πλοία, αλλά είχαν συγκριτικά σημαντικές απώλειες. Συνολικά είχαν 58 νεκρούς και περισσότερους από 50 τραυματίες.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Την επόμενη ημέρα ο Κουντουριώτης έστειλε την αναφορά του στο Υπουργείο των Ναυτικών. Ο παράτολμος ελιγμός του θεωρήθηκε παρακινδυνευμένος και ακόμη και ο βασιλιάς Γεώργιος Α’ του τηλεγράφησε συστήνοντάς του σύνεση και ψυχραιμία.

Το Αβέρωφ ήταν η ισχυρότερη μονάδα του στόλου και πιθανή απώλειά του θα ανέτρεπε τον συσχετισμό δυνάμεων μεταξύ των δύο στόλων. Τον ελιγμό του Κουντουριώτη δικαιολόγησε ο αντίπαλός του Ραμίζ Μπέης στο ναυτοδικείο όταν παραπέμφθηκε για την υποχώρηση από την ναυμαχία, όπου απολογούμενος είπε ότι, αν δεν έστρεφε για να απομακρυνθεί, θα βρισκόταν μεταξύ δύο πυρών από τον

Ελληνικό στόλο που θα τον εκμηδένιζαν.

Ο Τούρκος ναύαρχος αθωώθηκε, καθόσον ο προϊστάμενός του υπουργός τον είχε διατάξει εγγράφως να μην εκθέσει το στόλο σε μεγάλο κίνδυνο